

DERS 1 – SUBJUNCTIVE VE FORMAL CLAUSE STRUCTURES

BÖLÜM 1 – KAVRAM

Blok 1, B2 düzeyinde edinilen tüm dilbilgisi yapılarını zemin katı olarak kabul eder ve bu zemin üzerinde çok daha derin bir yetkinlik inşa eder. B2 düzeyinde kural uygulaması öğrenildi; C1 düzeyinde kural seçimi başlar. Bu blok boyunca her yapı yalnızca doğruluk değil etki açısından ele alınacaktır: hangi yapı hangi bağlamda hangi etkiyi yaratır ve bu etkiyi neden bilinçli olarak tercih etmeliyiz?

İngilizce subjunctive modu, Türkçe dilbilgisi sınıflandırmasında tam bir karşılığı bulunmayan ve bu nedenle Türk İngilizce öğrencileri için çoğu zaman soyut kalan bir yapıdır. Ancak C1 düzeyinde bu yapıyı yalnızca tanımak yetmez; onu hangi bağlamlarda neden kullandığımızı da kavramak gerekir.

Subjunctive, fiilin zaman ve kişiye göre çekimlendiği indicative modun aksine fiilin yalın biçimini, yani BASE FORM'u koruduğu özel bir fiil modudur. Bu fark pratikte en çok üçüncü tekil şahıs bağlamında kendini gösterir: standart çekimde 'he is' ya da 'she was' olan yapılar, subjunctive bağlamında sırasıyla 'he be' ve 'she were' biçimini alır. Yüzeyde küçük görünen bu fark, aslında çok daha büyük bir üslupsal ve anlamsal yük taşır.

Subjunctive'i üç temel kategoride ele almak gerekir:

Birinci kategori MANDATIVE SUBJUNCTIVE'dir. Bir öneri, talep, zorunluluk ya da resmî karar bildiren cümlelerde that-clause içinde fiil yalın hâlde kalır. 'It is essential that he be informed' cümlesinde 'be' dilbilgisel açıdan doğru biçimdir; 'is' değil. Bu yapı akademik metinlerde, hukuksal belgelerde ve resmî yazışmalarda standart kabul edilir.

İkinci kategori WERE-SUBJUNCTIVE'dir. Gerçekdışı ya da varsayımsal bağlamlarda were formu tüm şahıslar için kullanılır. 'If I were to suggest a solution' ya da 'Were this proposal accepted' yapıları bu kategoriye girer. Bu form aynı zamanda wish ve as if gibi yapılarla da ortaya çıkar ve konuşmacının gerçeklik iddiasında bulunmadığını işaret eder.

Üçüncü kategori FORMULAIC SUBJUNCTIVE'dir. 'Be that as it may,' 'Come what may,' 'Suffice it to say,' 'Far be it from me' gibi deyimleşmiş ifadeler bu gruba aittir. Bu ifadeler kalıp hâline gelmiş olsa da özlerinde canlı birer subjunctive yapısı barındırır ve biçimsel dilde sıklıkla karşılaşılır.

C1 öğrencisi için subjunctive'in önemi yalnızca dilbilgisi kuralı boyutunda değildir. Bu yapı, biçimsel yazı ve konuşmada belirli bir üslup seviyesini örtük biçimde işaret eder. Subjunctive'i doğru bağlamda kullanan bir yazar, biçimsel dil normlarına olan hâkimiyetini okuyucuya fark ettirmeden ortaya koyar. C1 hedefi tam da budur: yapıyı

değil etkiyi yönetmek.

Örnekler:

It is imperative that every participant submit their report before the deadline.

Her katılımcının raporunu son tarihten önce teslim etmesi zorunludur.

The committee recommended that the proposal be reviewed before implementation.

Komite, teklifin uygulamaya geçilmeden önce incelenmesini önerdi.

Were the situation different, we might consider an entirely different course of action.

Durum farklı olsaydı, tamamen farklı bir eylem planı düşünebilirdik.

Be that as it may, the final decision rests with the board.

Durum ne olursa olsun, nihai karar yönetim kuruluna aittir.

Suffice it to say that the findings challenged every prior assumption.

Bulguların önceki tüm varsayımları sarstığını söylemek yeterlidir.

The resolution demands that each member state contribute equally to the fund.

Karar, her üye devletin fona eşit katkıda bulunmasını talep etmektedir.

Kısa Özet:

- Subjunctive, fiilin yalın biçimini koruyan ve biçimsel dilde kullanılan özel bir fiil modudur.
- Üç ana kategori vardır: mandative subjunctive, were-subjunctive ve formulaic subjunctive.
- C1 düzeyinde amaç yapıyı doğru kurmak değil, doğru bağlamda seçebilmektir.

BÖLÜM 2 — KULLANIM AMACI

Subjunctive'in neden kullanıldığını kavramak için önce indicative moddan ne zaman ayrılmamız gerektiğini anlamamız gerekir. Indicative mod gerçek, bilinen ve kesin durumları ifade eder. Subjunctive ise gerçekleşmesi istenen, varsayılan ya da gerçek olmayan durumları işaret eder. Bu ayrım İngilizce'nin kalbinde yer alan temel bir anlam farkıdır.

Mandative subjunctive'in kullanım bağlamları akademik ve hukuksal yazıda son derece geniştir. 'Recommend,' 'suggest,' 'propose,' 'request,' 'insist,' 'demand,' 'require,' 'order,' 'urge,' 'stipulate' gibi fiiller ve 'essential,' 'imperative,' 'necessary,' 'vital,' 'crucial,' 'important' gibi sıfatlar that-clause ile birleştğinde subjunctive kullanımını tetikler. 'It is crucial that the data be verified before publication' ya da 'The protocol requires that all participants be informed in advance' cümleleri bu kullanımın tipik

örnekleridir.

Were-subjunctive ise gerçekdışı koşul ve dilek bağlamlarında devreye girer. Üçüncü tip koşul cümlelerinde geçmişe ait gerçekdışılık ifade edilir; were-subjunctive ise bunun şimdiki zamandaki karşılığıdır. 'If I were you' ifadesi, konuşmacının karşısındaki kişi olmadığını ama o konumdaymış gibi düşündüğünü açıkça belirtir. 'As if she were the only expert in the room' cümlesi ise gerçekliği değil algıyı ve varsayımı işaret eder.

Formulaic subjunctive yapıların kullanım amacı biraz farklıdır. Bu ifadeler artık bireysel dilbilgisel seçim değil, belirli üslupsal ve söylemsel işlevlere sahip kalıplaşmış birimlerdir. 'Come what may' koşullara rağmen kararlılığı; 'Be that as it may' bir kabul ve ardından konuya dönüşü; 'Suffice it to say' söylenebileceklerin özünü sunmayı; 'Far be it from me' alçakgönüllülükle mesafe koyarak yorum yapmayı işaret eder.

C1 düzeyinde bu yapıların kullanım amacını kavramak, onları doğru bağlamda seçebilmek anlamına gelir. Bir öneri cümlesinde 'It is important that he is informed' yazmak dilbilgisel açıdan hatalı sayılmaz; ancak biçimsel akademik bağlamda 'he be informed' bekleneni karşılar ve yazarın C1 normlarına hâkim olduğunu gösterir. Bu seçim bir doğruluk değil yeterlik işaretidir. Subjunctive kullanımı okuyucuya şunu söyler: bu yazar sadece kurallara değil, kurallara rağmen yapılan tercihlere de hâkimdir.

Örnekler:

The regulations stipulate that all contractors be licensed before commencing work.

Yönetmelikler, tüm yüklenicilerin işe başlamadan önce lisanslı olmasını şart koşuyor.

It is vital that the team be notified of any changes without delay.

Ekibin herhangi bir değişiklikten gecikmeksizin haberdar edilmesi hayati önem taşıyor.

If she were to resign, the entire project would be jeopardised.

O istifa etseydi, tüm proje tehlikeye girerdi.

He spoke as if he were the sole authority on the matter.

Sanki konudaki tek otorite oymuş gibi konuştu.

Come what may, we are committed to delivering on our promises.

Ne olursa olsun, vaatlerimizi yerine getirmeye kararlıyız.

Far be it from me to question the committee's judgement on this matter.

Bu konuda komitenin kararını sorgulamak benim haddime değil.

Dikkat:

Mandative subjunctive Amerikan İngilizcesinde çok daha yaygın biçimde korunmuştur. 'It is essential that he be present' ifadesi Amerikan akademik yazısında standart kabul edilirken, İngiliz İngilizcesinde should-yapısı sıklıkla tercih edilir: 'It is essential that he should be present.' Her iki kullanım da dilbilgisel açıdan doğrudur; ancak C1 öğrencisi hangi normda yazdığının farkında olmalı ve metin içinde bu normda tutarlı kalmalıdır.

IELTS ve TOEFL gibi sınavlarda her iki kullanım da kabul görmektedir.

Kısa Özet:

- Subjunctive, indicative moddan anlam olarak ayrılır: gerçek değil, arzu edilen ya da varsayılan durumları ifade eder.
- Tetikleyici fiil ya da sıfat türüne göre hangi subjunctive kategorisinin kullanılacağı belirlenir.
- Biçimsel bağlamda yapıyı seçebilmek, C1 yetkinliğinin en somut göstergelerinden biridir.

BÖLÜM 3 — YAPI SİSTEMİ

Subjunctive yapılarının dilbilgisel mimarisini net biçimde ortaya koymak, C1 düzeyinde bu yapıları hem doğru hem de etkili biçimde kullanmanın temelini oluşturur.

Mandative subjunctive yapısı şu şemayla işler: tetikleyici fiil ya da sıfat + that + özne + fiilin yalın biçimi. Tetikleyici yüklem 'It is essential,' 'The board recommends' ya da 'The policy requires' gibi bir ifade olabilir. That-clause içindeki fiil hiçbir çekim almaz; ne zaman eki ne de şahıs eki. 'It is essential that he submits' dilbilgisel açıdan yanlıştır; 'It is essential that he submit' doğrudur. 'They recommended that she was present' yanlıştır; 'They recommended that she be present' doğrudur. Olumsuz biçimde not doğrudan fiilin önüne gelir: 'It is crucial that the system not be overloaded.'

Were-subjunctive yapısı iki temel bağlamda ortaya çıkar. Birincisi if-clause bağlamıdır: 'If I were to take a different approach' ya da 'If this were possible.' İkincisi as if ve as though bağlamıdır: 'She spoke as though she were already in charge.' Her iki bağlamda da tekil öznelerle were kullanımı biçimsel normun gereğidir; was gündelik konuşma dilinde kabul görmekle birlikte akademik yazıda were tercih edilir.

Inverted conditional yapılarıyla birleşim bu noktada önem kazanır. Bir sonraki derste ayrıntılı ele alınacak olan bu yapıda if kaldırılır ve cümle were ile başlar: 'Were this proposal accepted, the budget would need to be revised.' Bu yapı hem subjunctive hem inverted conditional özelliklerini aynı anda taşır ve C1 yazılı üretiminin en güçlü araçlarından biridir.

Formulaic subjunctive yapılar için ayrı bir dilbilgisi analizi yapmak yerine bu kalıpları tam bütünlükleriyle içselleştirmek gerekir. 'Be that as it may' önceki cümleye karşı çıkmadan konuya devam eder. 'Suffice it to say' gereksiz ayrıntıdan kaçınarak özün sunulduğunu işaret eder. 'Come what may' kararlılık bildirir. 'Long live...' ya da 'God save...' gibi dileksel yapılar da bu kategoriye girer; bu yapılarda fiil açıkça yalın hâldedir.

Son olarak pasif subjunctive yapılarına dikkat etmek gerekir. 'It is required that the form be completed' ya da 'The judge ordered that the evidence be submitted'

yapılarında hem subjunctive hem de passive bir arada yer alır. Bu birleşim akademik ve hukuksal yazıda son derece yaygındır ve C1 öğrencisinin rahatlıkla kurabilmesi beklenen yapılar arasında yer alır. Yapıyı kurabilmek yeterli değildir; ne zaman ve neden bu yapıyı seçeceğimizi bilmek C1'in gerçek sınavıdır.

Örnekler:

The statute requires that the accused be presumed innocent until proven guilty.

Kanun, sanığın suçlu olduğu kanıtlanana kadar masum kabul edilmesini şart koşar.

Were she to withdraw her application, the position would remain vacant.

Başvurusunu geri çekecek olsaydı, pozisyon boş kalacaktı.

It is imperative that the draft not be circulated before the final review.

Taslağın son inceleme tamamlanmadan dağıtılmaması zorunludur.

The proposal demands that every signatory be given adequate time to respond.

Teklif, her imzacıya yanıt vermek için yeterli süre tanınmasını talep etmektedir.

Long live the spirit of inquiry that underpins all scientific progress.

Tüm bilimsel ilerlemeyi yönlendiren araştırma ruhuna uzun ömürler.

The court ordered that all proceedings be suspended pending further investigation.

Mahkeme, daha fazla soruşturma yapılana kadar tüm yargılama süreçlerinin durdurulmasına hükmetti.

Kısa Özet:

- Mandative yapıda fiil hiçbir çekim almaz; şahıs ve zaman eki kesinlikle eklenmez.
- Were-subjunctive tüm şahıslarda were olarak kalır; biçimsel yazıda was kabul edilmez.
- Pasif ve subjunctive bir arada kullanılabilir; bu birleşim hukuksal ve akademik yazının standart aracıdır.

BÖLÜM 4 — GERÇEK KULLANIM

Subjunctive yapılarının gerçek iletişim bağlamlarında nasıl işlediğini görmek, soyut dilbilgisi bilgisini üretim yetkinliğine dönüştürmenin en doğrudan yoludur. Bu bölümde yapılar akademik metin, hukuksal belge, mesleki yazışma ve biçimsel konuşma bağlamlarında ele alınacak; her bağlamda subjunctive'in neden tercih edildiği ve alternatiflere göre hangi etkiyi yarattığı ortaya konacak.

Akademik yazıda mandative subjunctive, yazarın önerme ya da talep içeren cümlelerini belirli bir biçimsel ağırlıkla kurmasını sağlar. 'This study recommends that future research be conducted on a larger sample' cümlesi, konuya hâkim bir akademik

ses inşa eder. Aynı anlam 'We think future research should use a larger sample' biçiminde de ifade edilebilir; ancak bu ikinci versiyon daha az biçimsel, daha az güçlü ve akademik normlar açısından daha az yetkin bir ses üretir. C1 öğrencisi bu farkı görüp seçimini bilinçle yapabilmelidir.

Hukuksal ve resmî belgelerde subjunctive fiilen zorunluluk taşır. Uluslararası antlaşmalar, yönetmelikler, mahkeme kararları ve resmî protokoller bu yapıyı standart dil olarak kullanır. 'The agreement stipulates that each party bear its own legal costs' ya da 'The convention requires that all disputes be resolved through mediation' yapıları bu türlerin beklenen normlarıdır. Burada subjunctive yalnızca üslupsal bir seçim değil, türe ait bir zorunluluktur.

Mesleki yazışmada were-subjunctive farklı bir işlev üstlenir. Kibarca reddediş, varsayımsal teklif ya da nazıkçe mesafe koyma gibi söylemsel amaçlarla kullanılır. 'Were this proposal feasible, we would certainly consider it' cümlesi teklifi doğrudan reddetmeden gerçekdışı bir varsayım çerçevesine yerleştirir. Bu yapı Türk iş yazışma kültüründe sık görülmez; ancak İngilizce mesleki yazışmanın en sofistike araçlarından biridir.

Formulaic subjunctive yapıları ise özellikle sözlü akademik iletişimde, konferans sunumlarında ve yazılı argüman geçişlerinde stratejik işlev görür. Bir tartışmada karşı görüşü kabul edip ardından kendi argümanına dönmek için 'Be that as it may, the evidence still points in one direction' demek hem kibarca hem de söylem açısından etkilidir. 'Suffice it to say that the data do not support this conclusion' ise uzun bir açıklamadan kaçınarak güçlü bir ses tonu oluşturur.

C1 düzeyinde gerçek kullanımda en sık yapılan hata, subjunctive'i bilmek ama bağlamı okuyamamaktır. Gayri resmî bir e-postada 'I demand that you be silent' yazmak dilbilgisel açıdan doğru ama bağlamsal açıdan hatalıdır; o bağlamda 'I think you should be more careful' daha uygun düşer. C1 yetkinliği, yapıyı bağlamdan bağımsız uygulamak değil hangi bağlamın hangi yapıyı çağırdığını kavramaktır.

Örnekler:

The report urges that the regulatory framework be updated to reflect current practices.

Rapor, mevcut uygulamaları yansıtması için düzenleyici çerçevenin güncellenmesini tavsiye etmektedir.

Were the committee to endorse this approach, implementation could begin immediately.

Komite bu yaklaşımı onaylasaydı, uygulama hemen başlayabilirdi.

Be that as it may, we cannot proceed without verifying the underlying assumptions.

Durum ne olursa olsun, temel varsayımları doğrulamadan devam edemeyiz.

The charter demands that all decisions be reached by consensus.

Tüzük, tüm kararların mutabakat yoluyla alınmasını şart koşmaktadır.

Suffice it to say that the pilot study yielded results that merit a full-scale investigation.

Pilot çalışmanın tam ölçekli bir araştırmayı hak eden sonuçlar verdiğini söylemek yeterlidir.

Were this assumption incorrect, the entire theoretical framework would need to be reconsidered.

Bu varsayım yanlış olsaydı, tüm teorik çerçevenin yeniden gözden geçirilmesi gerekirdi.

Kısa Özet:

- Akademik yazıda mandative subjunctive biçimsel ağırlık ve yetkinlik işareti üretir.
- Hukuksal metinlerde subjunctive üslupsal tercih değil, türün zorunlu dil normudur.
- Bağlamı doğru okuyup yapıyı o bağlama uygun seçmek C1'in asıl ölçütüdür.

BÖLÜM 5 — DESTEK YAPILAR

C1 düzeyinde destek yapılar bölümü yalnızca ek dilbilgisi bilgisi sunmaz; o dersin ana yapısıyla doğrudan ilişkili hata çözümlemesi, bağlantılı yapılar ve üretim stratejileri içerir. Bu bölüm B2'deki hata çözümlemesinden farklıdır: C1 düzeyindeki hatalar çoğunlukla dilbilgisel değil üslupsal, söylemsel ya da kullanım düzeyine özgü niteliktedir.

Subjunctive bağlamında C1 öğrencilerinin en yaygın hatası dilbilgisel değil üslupsal terstir: yapıyı doğru kurmak ama yanlış bağlamda kullanmak. 'I demand that you be silent' cümlesi dilbilgisel açıdan mükemmeldir; ancak günlük konuşmada son derece aşırı biçimsel ve bağlam dışı bir ses üretir. Kullanım düzeyi farkındalığı olmadan doğru dilbilgisi C1 düzeyinde yeterli değildir.

İkinci yaygın hata should ile subjunctive arasındaki tutarsızlıktır. İngiliz İngilizcesinde should-yapısı sıklıkla tercih edildiğinden bazı öğrenciler iki yapıyı aynı metin içinde karıştırır: 'It is essential that the data be verified and that all participants should be informed' cümlesi tutarsız bir ses üretir. Metin içinde norm seçimi yapıldıktan sonra o norm boyunca tutarlı kalmak C1 yazı yetkinliğinin temel göstergelerinden biridir.

Üçüncü hata, aşırı genelleme yoluyla oluşan yerleşik hata riskidir. Subjunctive öğrendikten sonra her talep ve öneri cümlesine mekanik biçimde uygulamak yerine tetikleyici yüklem gerçekten subjunctive gerektirip gerektirmediğini değerlendirmek gerekir. 'I hope that she be successful' yanlıştır; hope subjunctive tetiklemez. Doğru biçimler şunlardır: 'I hope that she is successful' ya da 'I hope she will be successful.'

Bağlantılı yapılar açısından bakıldığında subjunctive, bir sonraki derste ele alınacak olan inverted conditionals ve ileri düzey varsayım yapılarıyla doğrudan bütünleşir. 'Were this true' aynı anda hem were-subjunctive hem inverted conditional işlevi taşır. C1 düzeyinde yapıları yalıtık değil birbirleriyle ilişkili biçimde görmek, söylem

düzeyinde daha güçlü ve tutarlı bir üretim sağlar.

Üretim stratejisi açısından C1 öğrencisine önerilen yaklaşım şudur: subjunctive kullanımı gerektiren bağlamları metin türü düzeyinde tanımak ve o tür içinde bu yapıyı otomatikleştirecek kadar maruz kalmak. Akademik dergilerdeki öneri bölümleri, uluslararası kuruluşların resmî belgeleri ve hukuksal metinler bu maruziyetin en verimli kaynaklarıdır. C1 öğrencisi bu metinleri okurken subjunctive kalıplarını fark eden ve kendi üretimiyle karşılaştıran bilinçli bir okuma pratiği geliştirmelidir.

Son olarak bir not: subjunctive İngilizce'nin giderek daha az kullanılan biçimlerinden biridir. Özellikle gayri resmî dilde should yapısının ya da düz indicative'in yerini aldığı sıklıkla görülür. Bu değişim dili bozulmaz değil canlı bir sistem olarak anlamamızı sağlar. C1 kullanıcısı hem biçimsel normları hem de bu normların nasıl evrildiğini bilen kişidir; bu çift bakış açısı C2 düzeyine giden yolun başlangıcını oluşturur.

Örnekler:

It is necessary that every submission be accompanied by a signed declaration of originality.

Her başvurunun özgünlük beyanı imzalanmış olarak sunulması gerekmektedir.

Were I to revise my earlier position, I would need considerably more evidence than what has been presented.

Önceki tutumumu gözden geçirecek olsaydım, sunulandan çok daha fazla kanıtı ihtiyacı duyardım.

The oversight committee insists that no funds be disbursed without prior written authorisation.

Denetim komitesi, önceden yazılı yetki alınmadan hiçbir fonun dağıtılmaması konusunda ısrar etmektedir.

Far be it from me to suggest that the methodology is flawed, but the results warrant careful scrutiny.

Metodolojinin hatalı olduğunu ima etmek benim haddime değil; ancak sonuçlar dikkatli bir incelemeyi hak etmektedir.

The resolution proposes that a dedicated working group be established to oversee implementation.

Karar, uygulamayı denetlemek üzere özel bir çalışma grubunun kurulmasını önermektedir.

Come what may, the principles underpinning this framework must not be compromised.

Ne olursa olsun, bu çerçevenin dayandığı ilkelere taviz verilmemelidir.

Kısa Özet:

- En yaygın C1 hatası yapıyı doğru kurmak ama bağlamı yanlış okumaktır.
- Metin içinde norm seçimi yapıldıktan sonra tutarlılık korunmalıdır; should ve subjunctive karıştırılmamalıdır.

— Subjunctive'e maruz kalmak için akademik, hukuksal ve uluslararası resmî metinler en verimli kaynaklardır.